

Bygningsmasse og vedlikehold av kommunale bygg

Gjennomført på oppdrag av Byggutengrenser i samarbeid med Miljøhandlingsplanen for betong.

Deltagende konsulenter:

Kjell Senneset

Janne Arnet Clausen

E-post:

ks@prognosesenteret.no

jac@prognosesenteret.no

Telefon:

+47 48 20 73 91

+47 48 89 21 46

Publisert: 4.3.2016

Innhold

1	Oppsummering	3
1.1	Om prosjektet.....	3
1.2	Hovedresultater	3
2	Arealberegninger.....	4
2.1	Metoder	4
2.2	Beregningsresultater.....	6
2.3	Hovedalternativet.....	6
3	Vedlikeholdskostnader	6
3.1	Utgifter pr. bygningstype i 2030.....	6
3.2	Utviklingen i samlede vedlikeholdsutgifter.....	7

1 Oppsummering

Beregningene viser at det kan ventes en økning av den kommunale bygningsmassen fra 23 mill. kvm i 2014 til nærmere 30 mill. kvm i 2030. Forutsatt uendret nivå på vedlikeholdskostnadene pr kvm, vil dette kreve en økning i vedlikeholdsutgiftene fra 2,1 mrd. kr i 2014 til 2,7 mrd. i 2030 målt i 2014-kroner. Tatt i betraktning etterslepet i vedlikeholdet burde nivået i 2030 være minst 3 mrd. kr, og over 5 mrd. dersom vedlikeholdsaktiviteten skal reparere alt årlig forfall i form av slit og elde på bygningsmassen fra og med 2030.

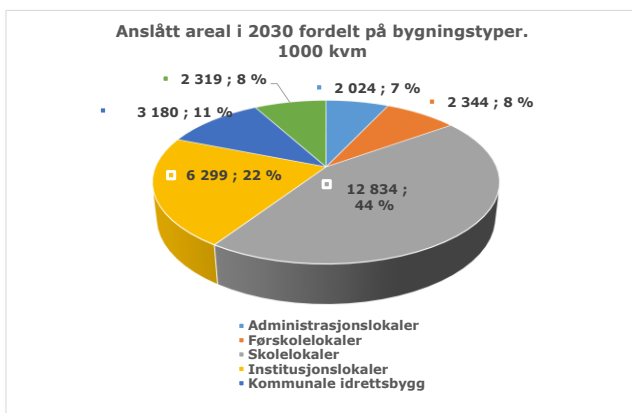
1.1 Om prosjektet

Byggutengrenser og Miljøhandlingsplanen for betong har bedt Prognosesenteret AS beregne framtidig utviklingen i den kommunale bygningsmassen ekskl. kommunale boliger, utviklingen i vedlikeholdsbehovet i kommunale bygg, samt anslå utviklingen i kommunenes bevilgninger til vedlikehold av kommunale bygg.

Beregningene er gjort for perioden 2015-2030.

1.2 Hovedresultater

Basert på ulike framskrivninger har Prognosesenteret anslått at den kommunale bygningsmassen vil vokse fra 23 mill. kvm i 2014 (2015-tall foreligger ikke ennå) til 29 mill. kvm i 2030. Bygningsmassen i 2030 fordelt på bygningstypene i tabellene i neste spalte er beregnet for tre alternative andeler i 2030. Figuren under viser hovedalternativet.

Ifølge KOSTRA (Kommune-Stat-Rapportering) ble det brukt vel 2,1 mrd. kr til vedlikehold av kommunale bygg i 2014, tilsvarende 92 kr. pr. kvm. Utgiftene varierte fra 75 kr/kvm i institusjonslokaler til 136 kr/kvm i førskolelokaler.

Beregninger i regi av bl.a. Multiconsult, PwC, og RIF indikerer at nivået burde vært det dobbelte.

Med samme nivå på vedlikehold pr. kvm som i 2014 og tatt i betraktning anslått endring i sammensetningen av bygningsmassen i 2030, vil vedlikeholdskostnadene være 2,7 mrd. kr i 2030 målt i 2014 kroner. Inkludert antatt prisvekst fram mot 2030 kan kostnadene bli 4,0 mrd. i 2030 i 2030-priser.

Kommunal bygningsmasse i 2014 ifølge SSB

Lokaler	1000 kvm
Administrasjonslokaler	1 792
Førskolelokaler	1 709
Skolelokaler	10 854
Institusjonslokaler	4 977
Kommunale idrettsbygg	2 319
Kommunale kulturbygg	1 472
Kommunal eiendomsforvaltning i alt	23 122

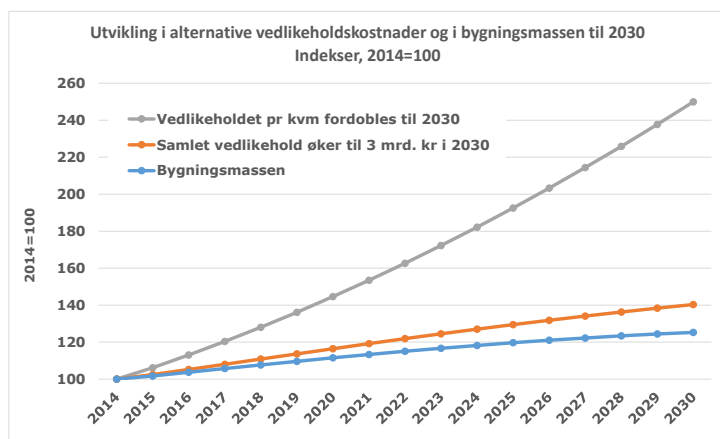
Vedlikeholdstall fra KOSTRA 2014

Lokaler	1000 kr
Administrasjonslokaler	167 461
Førskolelokaler	233 076
Skolelokaler	992 156
Institusjonslokaler	375 606
Kommunale idrettsbygg	257 704
Kommunale kulturbygg	111 997
Kommunal eiendomsforvaltning i alt	2 138 000

Lokaler	kr/kvm
Administrasjonslokaler	93
Førskolelokaler	136
Skolelokaler	91
Institusjonslokaler	75
Kommunale idrettsbygg	111
Kommunale kulturbygg	76
Kommunal eiendomsforvaltning i alt	92

Dersom vedlikeholdsutgiftene pr. kvm trappes opp til dobbelt nivå i 2030, dvs. anbefalt nivå, må kommunene bruke 5,4 mrd. kr i 2030 på vedlikehold av bygninger målt i 2014-priser, eller 8 mrd. målt i 2030-priser. I de årene hvor det er publisert statistikk over utviklingen vedlikeholdsutgiftene, 2008-2014, er det imidlertid ingen tegn til økning i bevilningene pr kvm, tendensen er heller et svakt fall. Antagelig tvinger det seg fram økt fokus på bygningsmessig vedlikehold etter hvert, slik at et nivå på 3 mrd. kr i 2030 målt i 2014-priser er mest sannsynlig.

Figuren viser utviklingen i bygningsmassen fram til 2030, og to alternativer for utviklingen i vedlikeholdskostnadene.

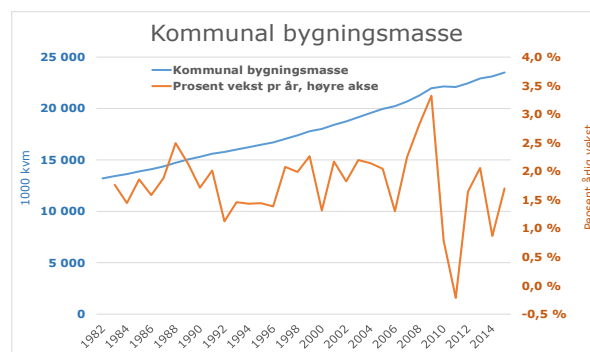
2 Arealberegninger

2.1 Metoder

Framskrivning av den kommunale bygningsmassen kan gjøres ved trendframskrivninger basert på historiske data over utviklingen i bygningsmassen, eller ved å sammenlikne utviklingen i bygningsmassen med økonomiske indikatorer. Den mest aktuelle indikatoren er fastlands-BNP, siden andre framskrivbare økonomiske indikatorer ofte vil være funksjoner av BNP-utviklingen. Regnskapstall i KOSTRA er sjekket, men ser ikke ut til å være relevante i denne sammenheng.

Informasjon om den kommunale bygningsmassen finnes bare for årene 2008 til 2014. For å kunne framskrive bygningsmassen med utgangspunkt i historisk utvikling er det nødvendig med lengre tidsserier. Ved å benytte statistikk fra SSB over arealet til fullførte kommunale bygg i perioden 2000-2007, samt en beregnet avgangsrate (0,8 % av eksisterende bygningsmasse ved inngangen til året skrotes i løpet av året), kan den kommunale bygningsmassen beregnes tilbake til år 2000.

Før 2000 er det bare fullføringen av alle typer offentlige bygg i alt som er tilgjengelig. For årene 2000-2015 viser byggestatistikken at omtrent 70 % av alle fullførte offentlige bygg var kommunale bygg. Andelen varierer en del, fra 56 til 83 %, men uten noen klar trend. Antar vi at andelen var rundt 70 % også før 2000, kan arealet av fullførte kommunale bygg anslås tilbake til 1982. Dermed er det mulig å

beregne utviklingen i bygningsmassen siden 1982, jf. figurer. Årene 2008-2014 er observasjoner.

Neste figur viser utviklingen i bygningsmassen når skalaen er tilpasset første og siste observasjon, samt den beste trendlinjen med tilhørende formel. X=1 i 1982, 2 i 1983 osv.

Alternativt kan observasjonsrekken snevres inn til perioden hvor vi har direkte observasjoner av fullført byggeareal til kommunale bygg (2000-2007) og direkte observasjoner av den kommunale bygningsmassen (2008-2014). Deretter beregnes trendlinjen for bare denne perioden. Forskjellen i framskrevet bygningsmasse blir liten i de to alternativene. De gir begge en bygningsmasse i 2030 på ca. 30,5 mill. kvm.

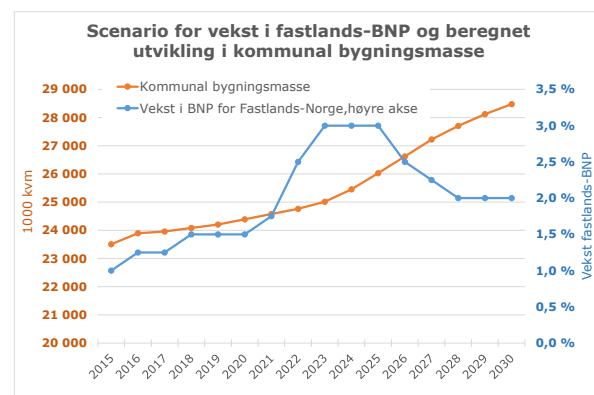
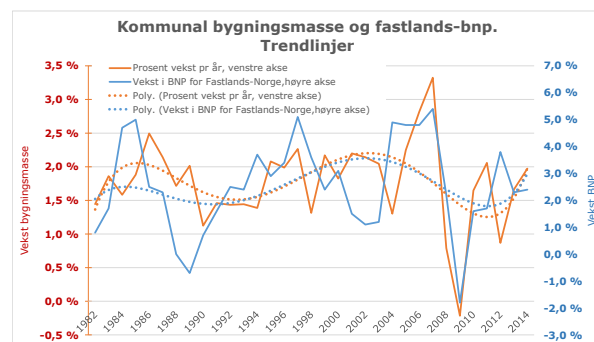
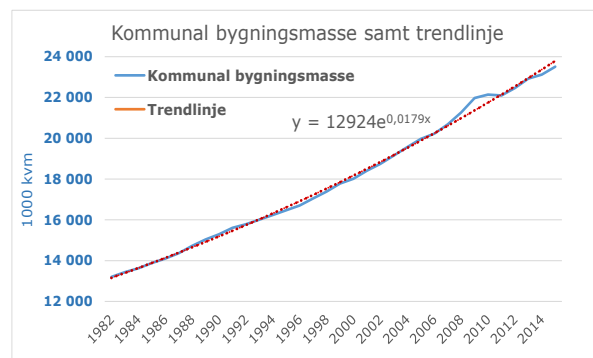
Andre alternative beregninger kan benytte årlig vekst i bygningsmassen, jf. første figur. Ulike beregninger basert på vekstrater i perioden 2000-2014 gir en bygningsmasse i 2030 på mellom 27 mill. og 30,5 mill. kvm.

Som siste beregningsalternativ er det sett på en sammenheng mellom beregnete og observerte årlige endringer i bygningsmassen og endring i fastlands-BNP. Den beste tilpasningen får en ved å sammenlikne veksten i BNP med veksten i bygningsbestanden to år senere. Dette er ikke overraskende, siden det gjerne går noen år fra beslutning om å bygge til bygget står ferdig.

I figuren er altså kurven for veksten i bygningsmassen «lagget» med to år i forhold til veksten i BNP. Tidsaksen er relatert til BNP. Kurven for veksten i bygningsmassen gjelder dermed årene 1984-2016. Veksten i bygningsmassen i 2015 og 2016 kan riktignok ikke observeres, men er beregnet ut fra observasjoner av ferdigstilte nye bygg i 2015 og igangsatte nye bygg i 2014 og 2015.

Etter en «dårlig» start viser figuren at trendene har vært tilnærmet sammenfallende siden begynnelsen av 1990-tallet. Gode framskrivninger av BNP burde dermed gi gode estimater for framskrivninger av bygningsbestanden. Det er imidlertid ikke gjort slike BNP-framskrivninger etter oljeprisfallet, verken av SSB eller andre tunge makroøkonomiske miljøer.

En mulig utvikling fram mot 2030 kan f.eks. være svak BNP-vekst, i størrelsesorden 1-1,5 % i året, så lenge oljeinvesteringene faller raskt. Når fallet avtar eller stopper opp, f.eks. i 2021 (etter at stor-feltet Johan Sverdrup er ferdig utbygd i 2019), kan BNP-veksten ta seg opp til 2,5-3 %. Etter hvert vil arbeidsledigheten synke igjen og tilgangen på arbeidskraft kan bli en begrensende faktor. Krona styrker seg og bremser eksportveksten. BNP-veksten synker ned mot 2 % i 2030. Dette scenariet impliserer en økning i den kommunale bygningsmassen til 28,5 mill. kvm i 2030.

2.2 Beregningsresultater

Noen av beregningsalternativene er vist i neste figur. Den øverste linja er en trendforlengelse av veksten i bestanden fra perioden 1982-2014, jf. formelen i figuren på forrige side. Den oransje, er samme linje som i figuren over. De to neste, grønn og blå linje, er basert på alternative trendforlengelser av årlig vekst i den kommunale bygningsmassen. Et tredje alternativ, hvor den prosentvise veksten i bygningsmassen er den samme i 2015-2030 som i 2000-2015, er ikke vist. Dette alternativet gir en bygningsmasse i 2030 på 30,5 mill. kvm.

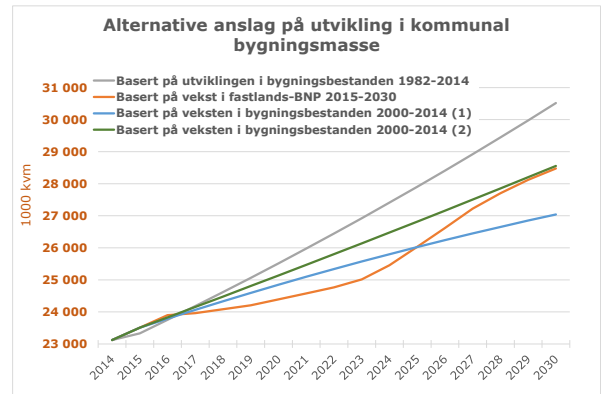
2.3 Hovedalternativet

Dette blir et skjønnsmessig valg. Valget faller på et samlet areal i 2030 på 29 mill. kvm. Neste figur viser en tenkt utvikling i arealet i perioden 2015-2030.

Arealet i 2030 kan fordeles på de ulike bygningstypene i den første tabellen i kap. 1 ved enten å bruke andelene i 2014, eller gjennomsnittet for 2008-2014, eller en trendforlengelse av andelsutviklingen i årene 2008-2014. I denne korte perioden er det relativt store endringer i andelen for de ulike bygningstypene. Eksempelvis går andelen administrasjonslokaler fra 9,4 % i 2008 til 7,7 % i 2014. Andelen idrettsbygg går fra 8,8 % i 2008 til 10 % i 2014 og andelen førskolelokaler fra 6,2 % i 2008 til 7,4 % i 2014.

Tabellen under viser fordelingen av samlet areal i 2030 med de tre andelsalternativene

- Gjennomsnittsandelen i perioden 2008-2014
- Andelen i 2014
- Trendframskrevne andeler i 2030.

Kommunal bygningsmasse i 2030, 1000 kvm			
Lokaler	Andeler 2008-2014	Andeler i 2014	Andeler i 2030
Administrasjonslokaler	2 443	2 247	2 024
Førskolelokaler	2 005	2 143	2 344
Skolelokaler	13 848	13 614	12 834
Institusjonslokaler	6 217	6 243	6 299
Kommunale idrettsbygg	2 769	2 908	3 180
Kommunale kulturbygg	1 718	1 846	2 319
Kommunal eiendomsforvaltning i alt	29 000	29 000	29 000

Det siste alternativet, basert på trendframskrevne andeler mot 2030, anses som det mest realistiske.

3 Vedlikeholdskostnader

3.1 Utgifter pr. bygningstype i 2030

Det siste alternativet i tabellen over gir følgende vedlikeholdskostnader i 2030 pr. bygningstype og totalt når vedlikeholdskostnadene pr kvm bygningstype er de samme som i 2014, jfr. den tredje tabellen i kap. 1, Oppsummering.

I tillegg til å vise beløpet i 2014 priser, er det også vist beløp i antatte 2016- og 2030-priser. Det er lagt til grunn 3 %

prisvekst i 2015 (nasjonalregnskapstall), 3 % i 2016 og 2,5 % årlig vekst i 2016-2030.

Vedlikeholdsutgifter på kommunal bygningsmasse i 2030, 1000 kr			
Lokaler	1000 kr, 2014-priser	1000 kr, 2016-priser	1000 kr, 2030-priser
Administrasjonslokaler	189 173	200 694	283 575
Førskolelokaler	319 810	339 286	479 403
Skolelokaler	1 173 076	1 244 516	1 758 469
Institusjonslokaler	475 371	504 321	712 592
Kommunale idrettsbygg	353 474	375 001	529 866
Kommunale kulturbygg	176 449	187 194	264 501
Kommunal eiendomsforvaltning i alt	2 687 353	2 851 012	4 028 406

Som nevnt i oppsummeringen er vedlikeholdet av kommunale bygg gjennomgående mangelfullt. For å opprettholde bygningsstandarden burde det vært brukt omtrent dobbelt så mange kroner pr. kvm i forhold til observert beløp. Det er imidlertid ingen tendens til økning i beløpene i perioden 2008-2014.

3.2 Utviklingen i samlede vedlikeholdsutgifter.

Figuren under viser utviklingen i kommunens vedlikeholdsutgifter fram mot 2030 i 2014-priser når:

- Utgiftene pr. kvm holdes uendret
- Utgiftene øker med 0,7 % pr år, som betyr at samlet utgift blir 3 mrd. kr i 2030. Mest realistisk utvikling?
- Utgiftene pr kvm dobles fram mot 2030.

